

Sjedio u parku, leđima okrenut vodoskoku, palčeva oslonjenih o naslon klupe, i jagodicama u zrak bacao, jednu za drugom, minijaturne baklje, koje će sagorjeti u letu, i neće za sobom ostaviti nikakvog traga. Poći će u dim i prah, kao što će uskoro, za godinu, dvije ili tri, u dim i u prah odlaziti židovski narod. I to će biti čudo, u koje dugo nitko neće vjerovati, jer kome bi moglo na um pasti da usmrti šest milijuna uglavnom mirnih i nenaoružanih ljudi, bezazlenih izopćenika koji su se svakome uklanjali s puta, sitnih trgovaca, zlih zelenaša i lakovjernih bankara i industrijalaca, rabina, seoskih slugu, postolara, prodavača lutrije, sitnih lopova i prevaranata, idealista, komunista i cionista, tihih mojsijevaca, koji su se plašili života, ali još više onoga što slijedi nakon života, slavnih liječnika, kirurga, pedijatar i psihoanalitičara, učenika doktora Freuda, kojega nacisti nisu pogubili kada su ga zatekli u njegovome stanu u Beču, nego su ga protjerali u London, jer je i doktor Freud bio žongler palidrvcima, profesora biologije, koji su načinili najljepše herbarije u povijesti Europe, arhivara, bibliotekara i seoskih učitelja, čije su brižne ženice skrivale svoje židovsko podrijetlo, velikih njemačkih pjesnika i putopisaca, koji su putovali sve do Indije i Nepala, da bi njemačkoj kulturi o tome ostavili svjedočanstvo, cirkusanata i vlasnika cirkusa, seoskih stolara, vlasnika zalagaonica i antikvarijata, kemičara i proizvođača otrova, brijača i mistika, varalica bujne mašte, nadriječnika koji su za sitan novac obilazili stanove u centru grada i obavljali pobačaje nad malodobnim kćerima zabrinute gradske gospode, profesora filozofije, mirnih i osmjehnutih kao Buda, u kojima je vrila ideja o svetskoj revoluciji i preporodu, o sretnome dobu čovječanstva, koje će nastupiti kada jednom prođe strašni dvadeseti vijek, kućnih hausmajstora, vlasnika malenih košer restorana na rubu geta, u koje su dobrodošli i oni koji nisu Židovi, kućnih pomoćnica, služavki, babica, prvih pisaca astečki, turske i aramejske gramatike, gluhonijemih slikara, prodavača zjala, fantasta i pouzdanih knjigovođa, industrijalaca koji nisu imali srca za svoje radnike i njihove rahitične sinove koji neće živjeti dugo, krpara, pokućara, krovopokrivača, sladoledara, besposličara, nosača, čistača i perača suđa po narodnim kuhinjama, u kojima se hrani židovska sirotinja, dobrotvora, donatora, kolekcionara i krivotvoritelja novca, lažnih proroka, obraćenika i neofita, koji su vjeru mijenjali kasno, jer je već naišao vijek nacizma? Kome bi, doista, moglo na um pasti da u pepeo i dim pretvori sve te ljude? Ili bolje pitanje: tko bi mogao povjerovati u to da će se pojaviti onaj tko će poželjeti, i svoju želju ostvariti, da nestanu svi ti ljudi?